

ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ រស់ បាញ់តាមច្រមុះ

អ្វីដែលលោកអ្នកត្រូវដឹង

2011-12

មានសេចក្តីថ្លែងព័ត៌មានថ្នាំបង្ការរោគ ជាភាសាអេស៉្បាញ៉ុល និងភាសាផ្សេងៗទៀតជាច្រើន ។ សូមមើលនៅ www.immunize.org/vis ។
 Vaccine Information Statements are available in Spanish and many other languages. See www.immunize.org/vis

1 តើហេតុអ្វីបានជាត្រូវទទួលថ្នាំបង្ការរោគ?

គ្រុនផ្តាសាយធំ “ហ្វូ” (H1N1) គឺជាជំងឺដែលឆ្លងរាលដាល ។
 គ្រុនផ្តាសាយធំបានបណ្តាលដោយសារ មេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំ ដែលអាចឆ្លងតាមរយៈការក្អក ការកណ្តាល ឬសំបោរ ។
 អ្នកណាក៏អាចកើតគ្រុនផ្តាសាយធំនេះដែរ ប៉ុន្តែភារកិច្ចធ្ងន់ធ្ងរខ្លាំងជាងគេ គឺក្នុងចំណោមកូនក្មេង ។ សំរាប់មនុស្សភាគច្រើន រោគសញ្ញាមានតែពីរបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។ វារួមមាន ៖

- គ្រុនក្តៅ/ស្រូវស្រាញ
- ឈឺបំពង់ក
- ឈឺសាច់ដុំ
- អស់កំឡាំង
- ក្អក
- ឈឺក្បាល
- ហ្វេរសំបោរ ឬតឹងច្រមុះ

រោគផ្សេងទៀតអាចមានសញ្ញារោគដូចគ្នា ហើយជាញឹកញាប់អាចច្រឡំថាជាគ្រុនផ្តាសាយធំ ។ កូនក្មេង មនុស្សអាយុ 65 ឆ្នាំ និងចាស់ជាង ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងមនុស្សដែលមានលក្ខណៈសុខភាពខ្លះដូចជា រោគស្មៅ ឬរោគគ្រុនចាញ់ ឬខ្សោយប្រព័ន្ធសុំរោគ អាចឈឺធ្ងន់ខ្លាំងជាង ។ គ្រុនផ្តាសាយធំ អាចបណ្តាលឲ្យមានគ្រុនក្តៅ និងហើមសួត ព្រមទាំងធ្វើឲ្យលក្ខណៈសុខភាពដែលមានស្រាប់ហើយកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើង ។ វាអាចបណ្តាលឲ្យរាករុស និងប្រកាច់ក្នុងកូន ក្មេងៗ ។ ជាដំបូងរាល់ឆ្នាំ មានមនុស្សរាប់ពាន់នាក់បានស្លាប់ដោយសារ គ្រុនផ្តាសាយធំ ហើយក៏មានកាន់តែច្រើននាក់ទៀត ត្រូវការសំរាន្តនៅមន្ទីរពេទ្យ ។

តាមរយៈការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ អ្នកអាចការពារខ្លួនអ្នក អំពីគ្រុនផ្តាសាយធំ ទាំងអាចនឹងជៀសវាងការចំឡែងគ្រុនផ្តាសាយធំ នៅអ្នកផ្សេងៗទៀត ។

2 ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំរស់ បាញ់តាមច្រមុះ - ហៅសង្កេតថា ថ្នាំ LAIV (ថ្នាំបាញ់ច្រមុះ)

ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ មានពីរប្រភេទ ៖

1. ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំរស់ដែលខ្សោយ (Live, attenuated influenza vaccine - LAIV) មានពីរភ្នំ ប៉ុន្តែវាជាមេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំដែលខ្សោយ (អន់ខ្សោយ) ។ វាត្រូវបានបាញ់ចូលតាមច្រមុះ ។
2. ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំអសកម្ម (ងាប់) ឬហៅថា "Flu Shot" (ថ្នាំចាក់បង្ការគ្រុនផ្តាសាយធំ) ត្រូវបានចាក់ដោយម្តួល ។ ថ្នាំបង្ការរោគនេះ គឺបានរៀបរាប់ក្នុងសេចក្តីថ្លែងព័ត៌មានថ្នាំបង្ការរោគ មួយដោយឡែកទៀត ។

មេរោគវិរុសគ្រុនផ្តាសាយធំ តែងតែផ្តាសាយ ដូច្នេះហើយការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ ត្រូវបានគេឲ្យយោបល់ ។ ជាដំបូងរាល់ឆ្នាំ ពួកអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រខ្សោយមធ្យមផ្តល់មេរោគវិរុស ឲ្យត្រូវគ្នានឹងថ្នាំបង្ការរោគ សំរាប់អ្នកដែលងាយនឹងបណ្តាលឲ្យកើតគ្រុនផ្តាសាយធំនៅឆ្នាំនោះ ។ ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ នឹងមិនការពារជំងឺបណ្តាលមកពីមេរោគ វិរុសផ្សេងៗទៀតទេ រួមទាំងមេរោគវិរុសដែលពុំមាននៅក្នុងថ្នាំចាក់បង្ការរោគ ។

វាប្រើពេលដល់ទៅ 2 អាទិត្យ ក្រោយពីការទទួលថ្នាំបង្ការរោគ ទំរាំចាប់ផ្តើមការពារបាន ។ ថ្នាំនេះអាចការពារគ្រុនផ្តាសាយធំបានដល់ទៅមួយឆ្នាំ ។

ថ្នាំ LAIV ពុំមានសារធាតុអ៊ីម៉ូសាល់ (thimerosal) ឬសារធាតុរក្សាទុកផ្សេងទៀតទេ ។

3 តើអ្នកណា អាចទទួលថ្នាំ LAIV?

ថ្នាំ LAIV បានឲ្យយោបល់សំរាប់មនុស្សដែលមានសុខភាពល្អ ចាប់តាំងពីអាយុ 2 ឆ្នាំ រហូតដល់ 49 ឆ្នាំ ដែលគ្មានផ្ទៃពោះ និងដែលពុំមានលក្ខណៈសុខភាពខ្លះ (សូមមើលលេខ 4 ខាងក្រោម) ។

4 មនុស្សខ្លះ មិនគួរតប្រើទទួលថ្នាំ LAIV ឡើយ

ថ្នាំ LAIV មិនបានឲ្យយោបល់សំរាប់មនុស្សគ្រប់ៗរូបទេ ។ មនុស្សនៅខាងក្រោម គួរតែចាក់ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំអសកម្ម (flu shot) ទើបប្រសើរ ៖

- មនុស្សចាស់ អាយុ 50 ឆ្នាំ និងចាស់ជាង ឬក្មេងៗអាយុរវាង 6 ខែ និង 23 ឆ្នាំ ។ (ក្មេងៗអាយុតិចជាង 6 ខែ មិនគួរទទួលថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំណាមួយទេ) ។
- ក្មេងៗអាយុតិចជាង 5 ឆ្នាំ ដែលមានរោគហឺត ឬក៏មានបញ្ហាដកដង្ហើមតឹងៗ មួយដង ឬច្រើនដង ក្នុងឆ្នាំកន្លងទៅ ។
- ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ ។
- មនុស្សដែលមានបញ្ហាសុខភាពយូរអង្វែង ជាមួយនឹង ៖
 - រោគយឺតយ៉ាវ
 - រោគដំរងនោម ឬរោគថ្លើម
 - រោគសួត
 - រោគនៃការបំបែកអាហារ ដូចជា រោគទឹកនោមផ្អែម
 - រោគហឺត
 - រោគខ្វះឈាមក្រហម និងបញ្ហារោគឈាមផ្សេងៗទៀត
- មនុស្សណាម្នាក់ដែលមានបញ្ហាខាងសាច់ដុំ ឬសរសៃប្រសាទអ្វីមួយ (ដូចជាបញ្ហាប្រកាច់ ឬរោគវិកលចរិត) ដែលអាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាខាងដកដង្ហើម ឬលេប ។
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលខ្សោយខាងប្រព័ន្ធសុំរោគ ។
- មនុស្សណាម្នាក់ ដែលនៅជិតស្និទ្ធនឹងជនណាម្នាក់ដែលមានប្រព័ន្ធសុំរោគអន់ខ្សោយ ជាអនេក ដែលគេត្រូវការថែទាំក្នុងបរិស្ថាន ដែលការពារ (ដូចជា ផ្នែកផ្សារឡើង) ។ ការនៅជិតស្និទ្ធនឹងមនុស្សផ្សេងៗទៀតដែលមានប្រព័ន្ធសុំរោគអន់ខ្សោយ (ដូចជា អ្នកដែលមានរោគ HIV) អាចទទួលថ្នាំ LAIV បាន ។ បុគ្គលិកថែទាំសុខភាព នៅក្នុងផ្នែកថែទាំកូនខ្ចីយ៉ាងហ្មត់ចត់ ឬគ្លីនិក ផ្តល់ថែទាំវិទ្យា អាចទទួលថ្នាំ LAIV បាន ។
- ក្មេងៗ ឬក្មេងជំទង់ៗ ដែលទទួលការព្យាបាលដោយប្រើថ្នាំអាស៊ីរីនយូរលង់ ។

ប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើអ្នកមានប្រតិកម្មខ្លាំងអ្វីមួយ (យាយីអាយុជីវិត) រួមទាំងប្រតិកម្មខ្លាំងនឹងពងសត្វ ។ ការប្រតិកម្មខ្លាំងនឹងគ្រឿងផ្សំអ្វីមួយនៃថ្នាំបង្ការរោគ អាចនឹងជាមូលហេតុមិនចាំបាច់ចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ ។ ការមានប្រតិកម្មនឹងថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ គឺកម្រមានណាស់ ។

ប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើអ្នកធ្លាប់មានប្រតិកម្មខ្លាំង បន្ទាប់ពីចាក់ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ ។

ត្រូវប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើអ្នកធ្លាប់មានរោគ Guillain-Barré Syndrome (ជាជំងឺកំរិតពុំរួចផុតពីរោគ ដែលកំហែកកាត់ថា GBS ដែរ) ។ គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក នឹងជួយអ្នកសំរេចថាតើថ្នាំបង្ការរោគណាមួយដែលបានឲ្យយោបល់សំរាប់អ្នក ។

ត្រូវប្រាប់គ្រូពេទ្យរបស់អ្នក បើសិនជាអ្នកបានចាក់ថ្នាំបង្ការរោគអ្វីផ្សេងទៀត ក្នុងពេល 4 អាទិត្យកន្លងមក ។

មនុស្សណាម្នាក់ដែលមានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរនៃរន្ធទ្រមុះ ដែលល្មមធ្វើឲ្យពិបាកដកដង្ហើម ដូចជា តឹងទ្រមុះខ្លាំង គួរតែចាក់ថ្នាំការពារគ្រុនផ្តាសាយធំ ទើបប្រសើរ ។

មនុស្សដែលឈឺថ្ពាត់មធ្យម ឬខ្លាំង តាមធម្មតាគួរតែរងការព្យាបាលតែជាសះស្បើយ មុន នឹងទទួលថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ ។ បើសិនអ្នកឈឺថ្ពាត់ ត្រូវពិគ្រោះជាមួយគ្រូពេទ្យ ថាតើគួរតែគ្រោងពេលចាក់ថ្នាំបង្ការរោគលើកក្រោយទៀត ឬយ៉ាងណា ។ មនុស្សដែល ឈឺថ្ពាត់ស្រាលៗ តាមធម្មតាអាចទទួលថ្នាំបង្ការរោគបាន ។

5 តើខ្ញុំគួរតែចាក់ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ នៅពេលណា?

ត្រូវចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ យ៉ាងឆាប់រហ័សនៅពេលមានថ្នាំបង្ការរោគ ។ ធ្វើបែបនេះ វានឹងផ្តល់ ការការពារបាន បើសិនជាក្រុនផ្តាសាយធំជាប់មកដល់ ។ អ្នកអាចចាក់ថ្នាំបង្ការរោគបាន ដរាបណាជំងឺនេះ កំពុងតែកើតមាននៅក្នុងសហគមន៍របស់អ្នក ។

គ្រុនផ្តាសាយធំអាចកើតឡើងនៅពេលណាមួយ ប៉ុន្តែភាគច្រើនវាកើតឡើងចាប់តាំងពី ខែតុលា រហូតដល់ខែឧសភា ។ នៅក្នុងរដូវឡើងកន្លងមកនេះ ការកើតរោគភាគច្រើន បានកើតឡើងក្នុងខែមករា និងខែកុម្ភៈ ។ ការចាក់ថ្នាំបង្ការរោគ ក្នុងខែធ្នូ ឬក្រោយជាង នេះទៀត ក៏នៅតែផ្តល់ប្រយោជន៍ច្រើនក្នុងឆ្នាំនោះដែរ ។

មនុស្សចាស់ និងក្មេងជំងឺរាងកាយច្រើន ត្រូវការថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំម្តង ក្នុងមួយ ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែក្មេងៗមានអាយុតិចជាង 9 ឆ្នាំ ត្រូវការចាក់ថ្នាំពីរដង ទើបអាចបានការពារ ។

សូមសួរគ្រូពេទ្យរបស់អ្នក ។ ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំ អាចបានផ្តល់ឲ្យនៅពេលព្រមគ្នា ជាមួយនឹងថ្នាំបង្ការរោគផ្សេងទៀត ។

6 តើមានគ្រោះថ្នាក់អ្វីខ្លះ បណ្តាលមកពីថ្នាំ LAIV?

ថ្នាំបង្ការរោគ ក៏ដូចនឹងថ្នាំផ្សេងៗទៀតដែរ វាអាចបណ្តាលឲ្យមានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជាមាន ប្រតិកម្មខ្លាំង ជាដើម ។ ភាពគ្រោះថ្នាក់នៃថ្នាំបង្ការរោគ ដែលបណ្តាលឲ្យគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ឬស្លាប់ គឺមានតិចតួចណាស់ ។

ថ្នាំបង្ការរោគគ្រុនផ្តាសាយធំរស់ កម្រចំឡែងមេរោគវិរុសពីមនុស្សម្នាក់ទៅម្នាក់ទៀត ។ ទោះជាវាឆ្លងក៏ដោយ គង់តែវាមិននឹងបណ្តាលឲ្យឈឺថ្ពាត់ឡើយ ។

ថ្នាំ LAIV បានធ្វើអំពីមេរោគវិរុសដែលអន់ខ្សោយ ហើយមិនបណ្តាលឲ្យកើតគ្រុន ផ្តាសាយធំទេ ។ ថ្នាំបង្ការរោគអាចបណ្តាលឲ្យមានរោគសញ្ញាស្រាលៗខ្លះ ក្នុងចំណោម មនុស្សដែលទទួលថ្នាំ (សូមមើលខាងក្រោម) ។

- បញ្ហាស្រាលៗ :
- គេបានរាយការណ៍ថា កូនក្មេង និងក្មេងជំងឺរាងកាយច្រើន ពីអាយុ 2-17 ឆ្នាំ មាន :
 - ហៀរសំបោរ តឹងទ្រមុះ ឬក្អក
 - គ្រុនក្តៅ
 - ឈឺក្បាល និងឈឺសាច់ដុំ
 - តឹងដង្ហើម
 - ឈឺដុំបាញ់ ឬក្អកចង្ហោរ ឬរាករូស ម្តងម្កាល

- គេបានរាយការណ៍ថា មនុស្សចាស់ពីអាយុ 18-49 ឆ្នាំ មួយចំនួន :
- ហៀរសំបោរ ឬតឹងទ្រមុះ
 - ឈឺបំពង់ក
 - ក្អក ស្រៀវស្រាញា អស់កំឡាំង/ខ្សោយកំឡាំង
 - ឈឺក្បាល

- បញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ :
- ប្រតិកម្មដែលយាយីអាយុជីវិត បណ្តាលពីថ្នាំបង្ការរោគ គឺកម្រមានណាស់ ។ បើសិនជាវាកើតឡើង តាមធម្មតាវាមានក្នុងពេលពីរបីនាទី ទៅពីរបីម៉ោង បន្ទាប់ពីបាន ទទួលថ្នាំបង្ការរោគ ។

- បើសិនជាមានប្រតិកម្មកើតឡើងជាមួយនឹងផលិតផលណាមួយ គេមិនអាចនឹងសំគាល់ បាន រហូតទាល់តែមនុស្សរាប់រយនាក់ ឬរាប់លាននាក់ បានប្រើវា ។ ថ្នាំ LAIV រាប់លានកំរិត ត្រូវបានចែកចាយចាប់តាំងពីពេលថ្នាំនេះបានទទួលសំបុត្រអនុញ្ញាត ហើយគេពុំបានសំគាល់ឃើញបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរឡើយ ។

សុវត្ថិភាពនៃថ្នាំបង្ការរោគ គឺតែងតែត្រូវបានឃ្លាំមើលជាទិញ ។ សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមមើល :

www.cdc.gov/vaccinesafety/Vaccine_Monitoring/Index.html និង www.cdc.gov/vaccinesafety/Activities/Activities_Index.html

7 ចុះបើសិនជាមានប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរវិញនោះ?

តើខ្ញុំគួរតែឃ្លាំរកមើលអ្វី?

លក្ខណៈចម្លែកអ្វីមួយខុសពីធម្មតា ដូចជាគ្រុនក្តៅខ្លាំង ឬអាកប្បកិរិយាប្រែប្រួល ។ សញ្ញានៃប្រតិកម្មធ្ងន់ធ្ងរ អាចរួមមាន ការពិបាកដកដង្ហើម ស្លាកស្បែក ឬការតឹងដង្ហើម មានកន្ទួលឈឺស្បែក ស្លាកស្បែក ខ្សោយកំឡាំង ចង្កាក់ចេញដើរឃ្លាប្រៀប ឬវិលមុខ ។

តើខ្ញុំត្រូវធ្វើយ៉ាងណា?

- ទូរស័ព្ទទៅគ្រូពេទ្យ ឬយកមនុស្សនោះទៅជួបគ្រូពេទ្យជាបន្ទាន់ ។
- ប្រាប់គ្រូពេទ្យ អំពីការអ្វីដែលបានកើតឡើង បានកើតឡើងនៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា និងវេលា ម៉ោងប៉ុន្មាន ហើយបានទទួលថ្នាំបង្ការរោគពិពេលណា ។
- ស្នើគ្រូពេទ្យរបស់អ្នក ឲ្យរាយការណ៍អំពីប្រតិកម្ម ដោយបំពេញក្រដាសប្រព័ន្ធរាយការណ៍ព្រឹត្តិការណ៍ប្រតិកម្មថ្នាំបង្ការរោគ (Vaccine Adverse Event Reporting System, VAERS) ។ ឬអ្នកអាចបំពេញសេចក្តីរាយការណ៍នេះ តាមរយៈរ៉ឺប៊ែតរបស់ VAERS នៅ www.vaers.hhs.gov ឬដោយទូរស័ព្ទទៅលេខ 1-800-822-7967 ។ VAERS មិនផ្តល់វិទ្យុសាស្ត្រសុខភាពឡើយ ។

8 កម្មវិធីជាតិ ធានារ៉ាប់រងគ្រោះថ្នាក់បណ្តាលពីថ្នាំបង្ការរោគ

កម្មវិធីជាតិ សំណងគ្រោះថ្នាក់បណ្តាលមកពីថ្នាំបង្ការរោគ (National Vaccine Injury Compensation Program, VICP) បានបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ 1986 ។

បុគ្គលណាដែលធ្វើថាគេប្រហែលជាមានគ្រោះថ្នាក់ ដោយសារថ្នាំបង្ការរោគ អាចស្វែង យល់ថែមទៀតអំពីកម្មវិធី និងអំពីការប្តឹងសំណង ដោយទូរស័ព្ទទៅលេខ 1-800-338-2382 ឬមើលរ៉ឺប៊ែតរបស់ VICP នៅ www.hrsa.gov/vaccinecompensation ។

9 តើខ្ញុំធ្វើយ៉ាងណា ឲ្យបានយល់ដឹងបន្ថែមទៀត?

- សាកសួរគ្រូពេទ្យរបស់អ្នក ។ គេអាចផ្តល់ព័ត៌មានដែលមានភ្ជាប់ជាមួយប្រអប់ថ្នាំ ឬផ្តល់យោបល់ពីព័ត៌មានប្រភពផ្សេងៗទៀត ។
- សូមទូរស័ព្ទទៅក្រសួងសុខាភិបាលប្រចាំប្រទេស ឬក្រសួងសុខាភិបាលរដ្ឋ ។
- សូមទាក់ទងទៅមណ្ឌលទប់ស្កាត់ និងបង្ការរោគ (Centers for Disease Control and Prevention, CDC) :
 - សូមទូរស័ព្ទទៅលេខ 1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO) ឬ
 - សូមមើលរ៉ឺប៊ែតរបស់ CDC នៅ www.cdc.gov/flu

